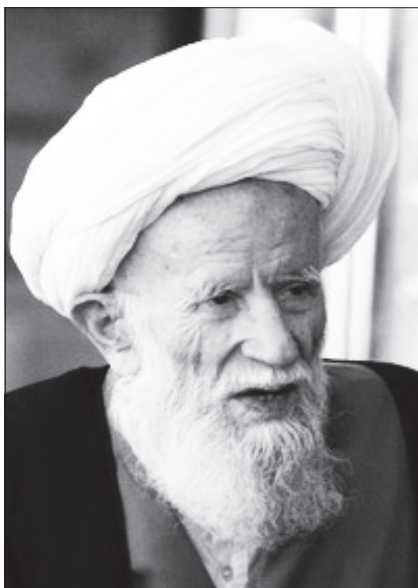

درگذشتگان

ناصرالدین انصاری

شیخ ابوالقاسم روحانی اصفهانی) پرورش داد و سال‌ها سطوح عالی‌فقه و اصول را تدریس نمود و به شرف مصابیت آیت‌الله حاج شیخ محمدفاضل قائینی هم درآمد. سپس در پی اخراج ایرانیان از عراق به قم آمد و سالیان بسیار به تدریس (خارج فقه و اصول)، تألیف (دوره کامل فقه و اصول) اقامه جماعت (در مسجد بقیة‌الله) پرداخت و نامش به عنوان یکی از استادان مشهور حوزه علمیه قم طنین‌افکن شد و در سال ۱۳۹۱ ش هم از او به عنوان استاد نمونه حوزه تجلیل به عمل آمد. وی اسوه صبر و شکیبایی بود و در این سال‌ها تنها پسرش ثقة الاسلام شیخ حسن آزاد و همسرش و سه تن از دامادهايش: حجت الاسلام سیدکاظم شبر (که به دست دژخیمان بعثی عراق به شهادت رسید)، حجت الاسلام حاج شیخ محمد وحیدی شاهرودی (امام جمعه بهار همدان) و آقای حاج سیدمحسن مرعشی و نوه جوانش سیدهادی حسین نیشابوری را از دست داد و به غم فراق و فقدان آنها مبتلا شد و صبر نمود. او در راه دفاع از مبانی دین و فقه اهل بیت سری پرشور داشت و در روزهای تاسوعا و عاشورا بدون عبا و عمامه در عزاداری‌ها شرکت و سینه‌زنی و زنجیرزنی می‌نمود و پای برهنه راه می‌رفت. روزی پنج هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت زهرا می‌فرستاد و تا پایان عمر شریفش به بحث و تدریس و تألیف اشتغال و از آیات عظام: میرزا حسن بجنوردی و آقای شاهرودی هم اجازه اجتهاد داشت.

آثارش عبارتند از:

الف) کتاب‌های چاپی

۱. توضیح القصوی فی شرح العروة الوثقی (کتاب

آیت‌الله آزاد قزوینی

حضرت مستطاب آیت‌الله آقای حاج شیخ علی آزاد قزوینی یکی از علمای مشهور حوزه علمیه قم بود.

فقیه سعید در روز سه شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۴۷ ق (۱۰ مهرماه ۱۳۰۷ ش)، در روستای «زرآباد». از توابع بخش «آلموت» قزوین. در خانه کربلایی مقصود زرآبادی زاده شد و در ۱۲ سالگی رهسپار حوزه علمیه قم شد. ادبیات و سطوح را نزد استادانی همچون آقایان: شیخ علی اصغر فقیهی قزوینی، شیخ علی پناه اشتهاردی و آیت‌الله مرعشی نجفی آموخت و پس از آن به نجف اشرف مهاجرت کرد و سطوح عالی‌فقه را نزد حضرات آیات: شیخ محمدفاضل قائینی و شیخ صدرا بادکوبه‌ای و میرزا حسن یزدی و دروس عالی فقه را هم نزد آیات عظام: آقای شاهرودی، آقای حکیم، آقای خویی، سیدعبداله‌هادی شیرازی، میرزا حسن بجنوردی، شیخ حسین حلی، میرزا باقرزنجانی، فاضل قائینی و میرزا آقا اصطهباناتی فراگرفت و در زمره یکی از فضلاء معروف نجف درآمد. ایشان به تدریس و تألیف و منبر (در شهرهای کاظمین و بغداد و خانقین) پرداخت و شاگردان فراوان (مانند حضرات آقایان: سیداحمد مددی، شیخ علی مروجی قزوینی، شیخ عبدالنبی نمازی، شیخ محمد شبیر خاقانی، شیخ ابوالحسن قائمی قوچانی و

صوم)

۲. حکم الاضحیة فی جمیع الاعصار

۳. آراء فقهیة (۳ ج)

۴. فقه الجمرات

۵. مهبط وحی

۶. عمرم چگونه گذشت؟ (زندگی‌نامه و شرح

حال اساتید و علمای نجف)

۷. فضائل و مناقب اهل بیت (ع)

۸. دراسات موسعة حول المسائل المستحدثة

۹. رسالة فی الجمع بین مالکیة الله و مالکیة

الناس

۱۰. رسالة فی نجاسة اهل الکتاب

۱۱. رسالة فی نجاسة الغلاة و النواصب و الخوارج

۱۲. رسالة فی سن البلوغ فی المرأة

ب) کتاب‌های غیر چاپی

۱. شرح کفایة الاصول (دوره کامل اصول)

حجت الاسلام راجی قمی

حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ محمد راجی قمی یکی از مؤلفان و واعظان تهران به شمار می‌رفت.

فقیه سعید در جمادی الثانی ۱۳۵۰ ق (۱۳۱۰ ش) در قم زاده شد و پس از تحصیلات ابتدایی، دروس حوزوی را آغاز نمود. نخست ادبیات را نزد مرحوم حجت الاسلام میرزا ابوالقاسم قزوینی الموتی فرا گرفت و پس از آن سطوح را نزد حضرات آیات: ستوده اراکی، مشکینی، میرزا محمد مجاهدی تبریزی و سیدمحمدباقر سلطانی طباطبایی و خارج فقه و اصول را هم نزد آیات عظام: گلپایگانی و امام خمینی آموخت و در سال ۱۳۴۳ ش به تهران مهاجرت کرد و به وعظ و خطابه و تألیف روی آورد و به عنوان یکی از خطبا و مؤلفین تهران مطرح بود.

آثارش عبارتند از:

۱. آخرین گفتارها در پایان زندگی (۶ ج)
۲. پندهای پدران به فرزندان
۳. خصایص المهدی یا ویژگی‌های امام زمان
۴. کشکول: شمع جمع
۵. نماز، تجلی‌گاه عروج مؤمن
۶. آن مرحوم در ۸۴ سالگی و در اوایل ماه شعبان المعظم ۱۴۳۶ ق (خرداد ۱۳۹۴ ش) بدرود حیات گفت.

و تألیف هم پرداخت و حدود ۲۵ سال تمام، شب‌های پنجشنبه و جمعه در تهران به تدریس عقاید پرداخت که بعدها این درس‌ها به چاپ رسید. وی در حوزه علمیه قم به عنوان استاد اخلاق مطرح بود و گروه بسیاری از طلاب و فضا از درس‌ها و کلام شیرینش بهره‌مند می‌شدند.

آثارش عبارتند از:

۱. پرتو آفتاب (خاطرات زندگی)
۲. اصول عقاید (۴ ج)
۳. در پرتو کلام معصوم (پانصد حدیث اخلاقی از چهارده معصوم)
۴. آب حیات (بیرامون جهاد و شهادت)
۵. نماز جمعه و اهمیت آن
۶. مناسک حج

وی در ۸۸ سالگی در روز پنجشنبه اول مرداد ۱۳۹۴ ش (۶ شوال المکرم ۱۴۳۶ ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش روز شنبه ۳ مرداد تشییع و پس از نماز حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی بر آن در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

۲. شرح عروة الوثقی (دوره کامل فقه)

۳. ولایة الفقیه

۴. الجبر و التفویض

۵. حاشیه بر توضیح المسائل (آیت‌الله خویی)

۶. حاشیه بر صراط النجاة (آیت‌الله تبریزی)

سرانجام آن مرحوم در ۸۷ سالگی، در روز سه‌شنبه ۳۰ تیر ۱۳۹۴ (۴ شوال المکرم ۱۴۳۶ ق) در مشهد مقدس بدرود حیات گفت و پیکر پاکش صبح روز پنجشنبه اول مرداد با تشییع شایسته و نماز آیت‌الله سیدجعفر سیدان در صحن جمهوری اسلامی حرم امام رضا (ع) به خاک سپرده شد.

آیت‌الله عراقچی

جناب مستطاب آیت‌الله آقای حاج شیخ علی عراقچی همدانی یکی از فضلال معروف حوزه علمیه قم بود. آن مرحوم در ۲۱ رمضان المبارک ۱۳۴۵ ق (۲۲ بهمن ۱۳۰۶ ش) در همدان زاده شد و پس از تحصیلات نخستین، در سال ۱۳۶۳ ق (۱۳۲۳ ش) رهسپار حوزه علمیه قم شد و ادبیات را نزد مرحوم حاج سیدحسن شیرازی و سطوح را نزد حضرات آقایان: سید موسی صدر (معالم)، شهید صدوقی (شرح لمعه)، میرزا علی مشکینی (رسائل) و میرزا محمد مجاهدی تبریزی (مکاسب و کفایه) آموخت و پس از آن به دروس خارج آیات عظام: امام خمینی (اصول) و گلپایگانی (فقه) رفت و علاوه بر تحصیل به تدریس (سطوح) و تبلیغ دین